Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Møller, Poul Martin

Titel: Skrifter i Udvalg

Citation: Møller, Poul Martin: ”Skrifter i Udvalg”, i Møller, Poul Martin: *Skrifter i Udvalg*, udg. af HANS BRIX ; SOPH. MICHAËLIS ; CARL S. PETERSEN ; POUL TUXEN , 1930, s. 218. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-moeller01val-shoot-idm140426997255616/facsimile.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Skrifter i Udvalg

søde Tale. Farvel Birgitte! Denne Dag har set Rønnovs sidste Svaghed. Jeg vil ej mer som en anden Samson lade mig synge i Søvn af en Rosenmund.«

»Endnu eet! En Ven bad mig lægge et godt Ord hos jer for en ung ubesindig ved Navn Silvius, som fornærmede jer forleden. Jeg tror, han blev sat i Universitetets Fængsel.«

»Han er mig ligegyldig. Naar jeg slipper Ulven løs, kan Hvalpen gærne løbe med. Men nu ser vi hinanden for sidste Gang i denne Verden. Lev vel, Birgitte! med dette sidste Haandtryk, jeg giver eder, tager jeg Afsked med alt Kælenskab. Herefter staar jeg urokkelig som en Mand af Jærn for den sande Kirkes Port. Hverken Ild eller Sværd skal trænge mig fra min Post. Om nu hver en Bisp og Præst faldt fra sin Tro, mig aftvinger ingen dansk Konge Tøddel eller Ord mod Kirken og dens Fader. Man kan brænde mig, man kan spærre mig i evigt Fængsel, den Vilje fortrodser man mig ej.«

»I tager fejl, hvis I tror, at jeg mer end I vil kunne glæde mig ved denne Jords Forfængelighed. Dersom Herluf vil følge mit Raad, da ville vi forvandle vort Slot til en Skole, hvor fattige Drenge skulle vejledes til sand Kristendom. Jeg stiger gærne ned af Højenloft for at flytte til en liden Bondestue. Der vilde jeg som gammel Kone uden Savn gennem smaa Ruder se ud til den Verden, der grusomt bedrog Pigens Haab.«

IV

Næste Aften traf Andreas (den, der havde fortalt om Slagsmaalet med Vægterne) Silvius i en Have uden for Byen.

»Jeg ønsker dig til Lykke,« sagde han, »med at være sluppen vel af Bispens Vold. Tag dig nu i Agt, at du ej tredje Gang falder i gejstlig eller verdslig Øvrigheds Hænder.«

»Jeg priser mig lykkelig,« svarede Silvius, »ved at have undgaaet Konsistoriets Dom. Du ved, jeg er ikke meget ræd, men naar jeg tænker paa den gruelige Straf, Professorerne forleden Aar paalagde mig, saa rejser mine Haar sig paa Hovedet. Jeg kom nogle Timer paa Her Nielses Collegia over Habakuk. Uheldigvis fik jeg altid Plads ved et aabent Vindue, der førte til hans skønne Abildgaard. Naar nu Tiden blev mig ret lang, og Solen skinnede saa smukt paa Æbleblomsterne, listede jeg mig imellem ud af Vinduet og krøb op i et af Træerne. Der tog jeg for Tidsfordriv et Blad i Munden og fløjtede efter Nattergalen. Her Niels blev derover meget vemodig stemt og standsede tit sin Forelæsning for at høre paa min Røst. Han havde fast besluttet at skrive sit næste Program om den sære Forkærlighed, Nattergalen havde for Strubebogstavernes Udtale. Titelen: *Philomele gutturalium amica* var alt i Stand, tilligemed Fortalen, hvori fortaltes den Erfaring, at en Nattergal, som ellers ej lod sig høre paa hans Grund, tit blev lokket til Vinduet, naar han med høj Røst foredrog Habakuk. Havde nu ej hans Datter Else fra tredie Loft set min Person, hørt mine favre Triller og meddelt Faderen sin Beundring over min Færdighed, var Legen løbet godt af. Men nu blev jeg stævnet for Konsistorium. Jeg gik straks til Bekendelse. Derpaa blev jeg forhørt ni og tyve Gange. Aarsagen til at Sagen gik i Langdrag var, at jeg ej var i Stand til at opgive min Fa-

ders Navn, da jeg aldrig har hørt, hvis Søn jeg er. Man var nu i lang Tid uenig, om en Dom over et blot Fornavn kunde anses for lovformelig. Endelig faldt man paa den Udvej, at lade mit Familienavn *in blanco* for det første, hvorimod jeg lovede at lade Pladsen udfylde, hvis jeg kunde indhente nogen Efterretning om min Herkomst. Dernæst spurgte man mig, hvad Fag jeg opofrede mig til? Jeg svarede: Til Lovkyndigheden. Tænk dig min Rædsel, da Pedellen næste Dag forelæste mig følgende Dom: Eftersom Studiosus juris Silvius — er sigtet for og har tilstaaet sig skyldig i den kaade og uterlige Gærning, under Mester Nielses *prælectionibus in Habacucum* at have besteget et Træ, (om det var et Æble-, Pære- eller Blommetræ, kan ej vist afgøres), og der ugudeligen imiteret en Nattergals Røst, hvorved han i bemeldte Mester Nielses *studiis* stor Misforstaaelse og *Perturbation* tilvejebragt haver, da kendes for Ret, at han for saadan *qualificeret* Misgærning skal i Forvaring hensættes og der forblive, indtil han udenad har lært den Visbyske Waterret og samme Ord til andet opsige kan. Hermed have vi kærligen haft for Øje saa vel hans tilbørlige Afstraffelse, andre til Skræk og Advarsel, som hans Fremvækst i nyttig Kundskab og Oplysning.«

»Men sig mig en Gang,« tog Andreas til Orde, »hvoraf har du dit Ophold, naar du hverken kender Fader eller Moder?«

»Fra en ubekendt Haand har jeg hver Maaned faaet Penge til min Vært.«

»Paa den Maade bliver du nok af ædelt Blod;

thi det er kuns Adelsmanden og Kukkeren, der lader sine Unger klække op i fremmed Rede.«

»Jeg har ogsaa besluttet, heller at betragte mig selv som Baron end som Bondesøn, da Ulejligheden dog er den samme.«

Under denne Samtale saa de to Venner en Dreng gaa med hurtige Skridt forbi Havegærdet. Hans trinde, mørkerøde Kinder og hans Vadmels Trøje viste, at han var en Bondedreng. Under sin Vandring spillede han Bold med sin brede Hat og sang følgende Ord:

Her følger i Haandskriftet Sangen »Farvel, min velsignede Fødeby!« (se ovenfor S. 72 f. og nedenfor i Novellen S. 280).

»God Aften, Broder!« raabte Silvius, »hvor gælder Rejsen?«

»Hvor Gud vil,« sagde Drengen.

»Du løber dog aldrig bort fra dine Forældre?« spurgte Andreas.

»Jo, noget nær,« sagde Drengen.

»Hvorfor gør du det?«

»Fordi min Fader vil sætte mig i Skrædderlære i Morgen.«

»Har du da hidtil intet bestilt?«

»Ikke stort. Jørgen Degn syntes, jeg havde for godt Nemme til at blive Bonde, derfor vilde han holde mig til Bogen; men da vi havde læst Peder Laales Ordsprog stoppede hans Lærdom. Nu vilde, som sagt, min Fader have mig til Naalen. Men jeg tror, jeg er for god til al Ting. Til Ploven havde jeg for godt Hoved, til Bogen havde jeg for gode Arme, og til Naalen har jeg for gode Ben.«

»Vi bør sætte den Knøs, at han ej gør sine Forældre den Sorg,« hviskede Andreas til Silvius.

Drengen hørte det og sagde: »Sætte mig fast? Det gælder en Daler, at I hverken kan gribe mig eller holde mig.«

»Det var ogsaa Synd,« sagde Silvius, »at en saa livlig Pog skulde træde Synaale. Men har du Penge til Rejsen?«

»Ej en Døjt.«

»Hos hvem vil du da spise Nadvere?«

»Hos Mistemad.«

»Det bliver slet Fortæring.«

»Under I mig bedre, har I Lov at lukke Pungen op«.

»Der har du saa meget, at du i det mindste for i Aften ej har nødig at nøjes med Maaneskin.«

»Tak, Herre! Mødes vi atter, hvor I er i Betryk, da kan I regne paa fire Næver til jert Forsvar.«

Med disse Ord gik Drengen syngende sin Vej.

»Skulde du tro det,« sagde Silvius til Andreas, »den Knøs har bibragt mig den mest brændende Vandrelyst. Laaner du mig din Knortekæp, begiver jeg mig straks uden videre Tros paa Vejen.«

»Daarekistesnak! — Du har vel knap en Hvid i Lommen.«

»Jo, til al Lykke har jeg de mig for næste Maaned tilsendte Penge hos mig. Andreas, Hjærtens Andreas! Jeg kunde kysse dig af Glæde over dette mit Indfald. Mens man er ung, maa man tumle sin Krop for at have noget, man i sin Alderdom kan overtænke. Naar da den gamle Mands Krop hviler i Lænestolen, kan Aanden tumle sig des raskere.«

»Men i hvad Øjemed vil du egentlig rejse?«

»Jeg vil opsøge den dejlige, jeg aldrig saa. Jeg vil lede mine Frænder op. Jeg kedes ved at gaa omkring som Melkisedek, der havde hverken Fader, Moder eller Slægtregister.«

»Men hvad Haandtering vil du drive, naar Pungen er tom? Du forstaar jo, rent ud talt, ingen Ting.«

»O, der løber mig hundrede Ting gennem Hovedet. For det første vil jeg som Digteren Archias gaa fra Hus til Hus, og uforberedt opvarte Folk med Viser. Hvorfor skulde ikke sligt lige saa godt lade sig gøre i Sjælland som i Italien?«

»Men du har jo aldrig gjort Vers.«

»Nej. Det stillesiddende Versemageri med Pen og Blæk har altid kedet mig forbistret. Jeg vil i Virkeligheden gøre, hvad enhver Poet, der ej har Tone skabt i Livet, siger at han gør: jeg vil synge. Det træffer sig herligt, at Davidsharpen her i Huset nys blev falbudt. Jeg føler mig allerede grebet af Poeternes almindelige Tilbøjelighed, at sætte deres Lavsbrødre i Rette. De usandfærdige Penneslikkere paastaa bestandig, at de slaa Harpen, hvergang de gøre Nytaars- eller Ligvers. Men Gud og hver Mand ved dog, at de aldrig røre ved Strænge uden i vaagen Drøm. Nej, jeg vil være oprigtig Sanger. Jeg vil ikke spille paa indbildt Harpe, men paa legemlig Harpe, som kan tages og føles paa.«

»Men forestil dig dog, hvor det vil nedsætte dig i den offentlige Mening, at gøre dig selv til en aabenbar Landstryger.«

»Desto bedre! Naar man engang ret er anset for gal, fører man et mere tvangløst Liv. Det har været mig et utaaleligt Aag, at mit Liv bestemtes efter

Reglerne for et anstændigt Menneske. Ved dette Skridt bryder jeg saa aldeles med Folk af Stand; jeg sætter mig med et ud over Folks Domme, og kan handle frit som en Otaheitier efter mit eget Hoved. For at blive ret vis, maa man finde sig i at kaldes forrykt.«

»Lykke paa Rejsen da! Naar du en Gang har fattet et vildt Indfald, da ved jeg, Pokker selv kan ej tale dig til Rette.«

V

Silvius gik i Middagsheden paa Landevejen, bedækket af Støv og Sved. Usynlige Lærker hang højt i Luften over hans Hoved, hvor han saa gik, og kedede ham med deres ensformige Musik. Græshoppen skaffede ham ej mer Tidsfordriv med sin Kvidren i Kløvermarken. Han kom til en liden Sø, ved hvis Bred han besluttede at hvile en Stund. En forskrækket Irisk fløj ved hans Ankomst ud af Rørene, og Frøerne plumpede ubehændigen fra Brinken ned i Vandet. Han strakte sig paa en Græsbakke med Hovedet vendt nedad mod Søen, og stillede med den hule Haand sin Tørst. Derefter laa han i Selvbetragtninger og kastede afrevne Blomsterknopper ud til Frøerne, som lokkedes til af Nysgerrighed og greb dem i Flaben. Under denne Syssel bleve hans Tanker mer og mer drømmende, og han faldt tilsidst i en dyb Søvn. Det forekom ham, at han saa et dejligt Pigehoved med Guldhaar stige frem af Søen. Sophie! raabte han, men Hovedet nikkede til ham med et skalkagtigt Smil og dukkede ned i Vandet. Han stirrede længsels-